

YTTRANDE

Dnr S2022/00623

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm den 3 juni 2022

Delbetänkandet E-recept inom EES (SOU 2021:102)

Sammanfattning

SPF Seniorerna anser att

- det är av stort värde att e-recept utfärdade i Sverige görs tillgängliga i annat EES-land, samt att
- då det handlar om känsliga personuppgifter är av stor vikt att överföring av information rörande e-recept regleras på ett sätt att patientsäkerheten tryggas.

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att

- E-hälsomyndighetens personuppgiftsbehandling ska regleras på föreslaget sätt, samt att
- att patientens samtycke ska krävas för behandling av personuppgifter för ändamålet expediering av e-recept i ett annat EES-land.

SPF Seniorerna delar utredningens bedömning att

- hantering av ersättning för e-recept över landsgränser följer gällande regelverk och det saknas skäl för närvarande att föreslå ändringar,
- den rättsliga grunden för informationsutbytet av e-recept över landsgränser bör fastställas i lag,
- det bör finnas möjlighet att använda elektronisk fullmakt i tjänsten e-recept över landsgränser när förutsättningar för det finns på plats, samt att
- den utländska kontaktpunkten och expedierande personal på ett apotek eller motsvarande i ett annat EES-land har inte direktåtkomst till uppgifterna i den nationella läkemedelslistan.

SPF Seniorerna

Hantverkargatan 25, Box 225 74, 104 22 Stockholm

Tel 08-692 32 50 info@spfseniorerna.se

Org nr 88 80 00-2830 Pg 607678-0 Bg 5959-0182

www.spfseniorerna.se

Allmänt

Med få undantag är idag receptförskrivna läkemedel utfärdade via e-recept. En utveckling som medfört valmöjligheter hur och var man vill få sina läkemedel expedierade. En möjlighet att få ett e-recept utfärdade i Sverige expedierat med samma säkerhet i annat EES-land är ytterligare ett steg för att öka säkerhet och flexibilitet. Det medför också förbättringar för den enskilde att på ett enklare sätt få tillgång till sina receptförskrivna läkemedel i samband med utlandsvistelse.

Det är dock också viktigt att notera att alla inte har tillgång till eller möjligheter att använda digitala hjälpmedel. Det gör att det alltid måste finnas ett alternativ till e-receptexpedition.

En viktig fråga som belyses av utredningen är hanteringen av personuppgifter i samband med att möjliggöra expedition av e-recept i annat EES-land. Ett samtycke för expedition utomlands är av stor vikt för patientsäkerheten.

Det är vidare tydliggjort att en patient som är försäkrad i Sverige kan få ersättning för läkemedelskostnader i annat EES-land. Ansökan kan göras till Försäkringskassan i efterhand. Det är viktigt att läkemedelsförmånen gäller även vid expedition av e-recept i annat EES-land.

6.3.5 Överväganden om hantering av ersättning och regionernas uppföljning

SPF Seniorerna delar utredningens bedömning att hantering av ersättning för e-recept över landsgränser följer gällande regelverk och det saknas skäl för närvarande att föreslå ändringar.

Sedan tidigare gäller att regionerna inte skall ha ansvar att utreda ersättningsfrågor under patientrörlighetsdirektivet. Denna uppgift åligger Försäkringskassan. Samma princip bör gälla för ersättning för läkemedelskostnader i samband med expedition av e-recept i annat EES-land. Det blir då en nationell mer enhetlig bedömning.

7.3.1 Förutsättningar enligt regeringsformen

SPF Seniorerna delar utredningens bedömning att den rättsliga grunden för informationsutbytet av e-recept över landsgränser bör fastställas i lag.

Eftersom informationen i ett e-recept innehåller känsliga personuppgifter om den enskilde som indirekt ger upplysning av hälsotillstånd, är det viktigt att tydliga regler gäller vid informationsutbyte över landsgränser. Teoretiskt kan man även spåra var man vistats utomlands, vilket apotek man besökt etc. Samtycke är därför väsentligt. Man skall själv kunna välja om man önskar att informationsutbyte skall kunna ske.

7.6 Var regleringen av personuppgiftsbehandlingen ska placeras

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att E-hälsomyndighetens personuppgiftsbehandling ska regleras på följande sätt:

- E-hälsomyndighetens uppdrag att vara nationell kontaktpunkt för e-hälsa och att tillhandahålla tjänster och infrastruktur för det gränsöverskridande informationsutbytet om e-recept ska regleras i myndighetens instruktion.
- E-hälsomyndighetens personuppgiftsbehandling när e-recept utfärdade i Sverige expedieras i annat EES-land ska regleras i lagen om nationell läkemedelslista.
- E-hälsomyndighetens personuppgiftsbehandling när e-recept utfärdade i annat EES-land expedieras i Sverige ska regleras i en egen lag.

E-hälsomyndigheten är den myndighet som utgör kontaktpunkt för e-hälsa och har haft en skyldighet att upprätthålla funktioner för gränsöverskridande informationsutbyte av e-recept. Det är därför viktigt att detta regleras i myndighetens instruktion och i lag för att åstadkomma en säker personuppgiftsbehandling.

7.7.2 Fullmakter och ombud

SPF Seniorerna delar utredningens bedömning att det bör finnas möjlighet att använda elektronisk fullmakt i tjänsten e-recept över landsgränser när förutsättningar för det finns på plats.

Det är viktigt att det finns möjlighet för ombud med fullmakt att kan hämta ut läkemedel åt annan person. Det underlättar om funktionen för elektronisk fullmakt kan göras tillgänglig över landsgränser på initiativ av fullmaktsgivaren.

8.2.1 Behandling av känsliga personuppgifter

SPF Seniorerna delar utredningens bedömning att E-hälsomyndighetens personal omfattas av sådan tystnadsplikt som avses i artikel 9.3 i dataskyddsförordningen. En påminnelse om tystnadsplikt när känsliga personuppgifter behandlas med stöd av artikel 9.2. h i dataskyddsförordningen finns i lagen om nationell läkemedelslista.

Vid informationsutbyte av känsliga personuppgifter över landsgränser är det viktigt att man skall kunna känna sig trygg med att uppgifterna behandlas på ett sätt som man förväntar sig. Tystnadsplikten kan inte nog poängteras i dessa sammanhang.

8.2.5 Sökbegränsningar

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att ombudets och patientens identitet ska få användas som sökbegrepp för det nya ändamålet expediering av läkemedel på apotek eller motsvarande i ett annat EES-land.

Med dagens informationsteknologi kan man i stort set söka på vad som helst. Det är därför viktigt att man här regulerar vad som får användas som sökbegrepp. För expediering av e-recept i annat EES-land är patientens eller ombudets identitet nödvändigt att kunna använda.

8.2.6 Den registrerades inställning till personuppgiftsbehandlingen

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att patientens samtycke ska krävas för behandling av personuppgifter för ändamålet expediering av e-recept i ett annat EES-land.

För att säkerställa att hantering av personuppgifter sker patientsäkert och tryggt är det viktigt att samtycke krävs. Inga känsliga uppgifter om enskilds användning av receptläkemedel skall kunna användas utan samtycke.

8.2.7 Direktåtkomst till den nationella läkemedelslistan

SPF Seniorerna delar utredningens bedömning att den utländska kontaktpunkten och expedierande personal på ett apotek eller motsvarande i ett annat EES-land har inte direktåtkomst till uppgifterna i den nationella läkemedelslistan.

För att kunna överlämna känsliga personuppgifter är det väsentligt att hanteringen sker på ett säkert och betryggande sätt. Ingen direktåtkomst. Förslaget med nationella kontaktpunkter ger en ökad säkerhet kombinerat med en reglering av hur överföring kan ske och vad som kan överföras.

I detta ärende har SPF Seniorernas förbundsordförande beslutat. Martin Engman, samhällspolitisk chef, har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också sakkunnig Thony Björk deltagit.

Eva Eriksson
Förbundsordförande